

Пилипенко Надія Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент,
Сумський національний аграрний університет, м. Суми
ORCID: 0000-0002-1064-389X

Пилипенко Максим Вячеславович, аспірант,
Сумський національний аграрний університет, м. Суми
ORCID: 0009-0007-4097-7181

ДЕЯКІ АСПЕКТИ АДАПТАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВІЙНИ

Військові дії росії проти України спричинили низку проблем та небезпек для аграрного сектору України. Війна вкрай ускладнила функціонування сільськогосподарського виробництва через розрив логістичних ланцюгів, екологічні катастрофи, блокування ринків тощо [1]. Багато українських аграрних підприємств зіткнулися з труднощами в адаптації до змін, спричинених військовою агресією та непередбачуваністю зовнішнього середовища. У сучасному воєнному контексті аграрним компаніям потрібне впровадження вдосконалених адаптаційних стратегій для справляння з нестабільністю бізнес-середовища. Адаптаційний розвиток у таких умовах спрямований на пошук гнучких рішень, здатних забезпечити стійкість бізнесу. Адаптаційний розвиток стає не просто стратегією стійкості, а й основою для майбутнього успіху та процвітання.

Адаптивність системи полягає в її здатності змінюватися, щоб залишатися стійкою під впливом зовнішніх факторів. Адаптивність означає швидку реакцію на зміни умов і вимагає змін у параметрах і алгоритмах роботи. Ця концепція пов'язана з адаптаційними можливостями системи, які визначають її здатність до ефективної адаптації і розвитку у відповідь на зміни в середовищі. Адаптація аграрного підприємства пов'язана з його здатністю змінюватися відповідно до змін у зовнішньому середовищі. Слід відзначити, що локалізовані продовольчі системи виявилися більш пристосованими до діяльності в умовах воєнного часу, оскільки вони не залежать від зовнішніх

ресурсів і міжнародної торгівлі. Приватний підприємницький сектор, орієнтований на задоволення особистих потреб і забезпечення внутрішнього ринку, має певні переваги в адаптації до екстремальних умов воєнного часу порівняно з іншими господарськими структурами [1;2;3]. Адаптація вимагає гнучкості та ефективного реагування підприємства на ці зміни, щоб залишатися конкурентоспроможним і стійким. Стійкість може бути передумовою для адаптивності, але адаптивність також залежить від ресурсів і системи управління підприємством [4].

Суть адаптивного розвитку аграрних підприємств в умовах війни полягає в їхній здатності змінюватися, пристосовуватися до нових реалій, знаходити інноваційні рішення для збереження та навіть нарощування свого потенціалу. Розглянемо декілька аспектів, які, на нашу думку, відіграють важливу роль в адаптації аграрного сектору України в умовах війни. По-перше, найважливішим є гнучкість у виробничих процесах, перегляд наявних ланцюгів поставок, а також впровадження нових технологій для забезпечення ефективності та мінімізації залежності від зовнішніх ресурсів. В умовах війни особливо актуальними стають інновації, спрямовані на зниження витрат і підвищення економічної безпеки. По-друге, аграрні підприємства мають розробляти та реалізовувати комплексні системи управління ризиками, які дають змогу не тільки передбачати потенційні загрози, а й ефективно реагувати на них. Це включає в себе створення резервних фондів та диверсифікацію діяльності. По-третє, в умовах війни аграрні підприємства можуть відігравати ключову роль у забезпеченні продовольчої безпеки та підтримці населення. Розвиток програм соціальної відповідальності, допомога у відновленні інфраструктури не тільки зміцнюють зв'язок між підприємством і суспільством, а й сприяють створенню позитивного іміджу компанії. Наступний аспект полягає в необхідності інвестування в інновації та технологічний розвиток. В умовах, коли традиційні методи ведення агробізнесу стають неефективними або неможливими, пошук нових підходів і технологій стає ключем до адаптації та подальшого розвитку. Використання

сучасних технологій в агрономії, цифровізація процесів можуть істотно підвищити рівень керованості виробництвом і його стійкість до зовнішніх шоків.

Отже, адаптаційний розвиток аграрних підприємств – це складний і багатогранний процес. В умовах війни адаптаційний розвиток аграрних підприємств потребує комплексного підходу, що включає аналіз та управління ризиками, інновації, соціальну відповідальність, а також гнучкість і диверсифікацію. Підприємства, які здатні адаптуватися до змін і сприймати виклики зовнішнього середовища як можливості для розвитку, не тільки виживуть в умовах кризи, а й зможуть забезпечити основу для довгострокового процвітання в постконфліктний період. Використовуючи різноманітні інструменти та заручившись підтримкою держави, аграрний сектор України може не лише зберегти свій потенціал, а й стати одним із драйверів відновлення економіки країни.

Література

1. Pylypenko, N., Kryvokhyzha, Y., Rudych, A., Prylipko, S., & Tsebro, Y. (2023). Development of the agricultural sector and ensuring food security in the conditions of war. *Ad Alta: Journal of Interdisciplinary Research*, 13(2), с.172-175. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10561442>
2. Malik, Mykola & Svetlana, Kravchenko & Shpykuliak, Oleksandr & Malik, Larysa & Yuzhykova, Valentyna. (2022). Adaptation of business entities in the agrarian sector of the economy to activities in wartime conditions. *Ekonomika APK*. 29. 28-40. URL:https://www.researchgate.net/publication/369321212_Adaptation_of_business_entities_in_the_agrarian_sector_of_the_economy_to_activities_in_wartime_conditions
3. Mamonova, N. (2023). Food sovereignty and solidarity initiatives in rural Ukraine during the war. *The Journal of Peasant Studies*, 50(1), 47-66. doi. 10.1080/03066150.2022.2143351.
4. Пилипенко Н. М. Основні засади формування системи забезпечення економічно-безпечного розвитку сільськогосподарського підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6839> (дата звернення: 23.02.2024). DOI: [10.32702/2307-2105-2019.1.43](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.1.43)